



Александар ВУЧЕВСКИ

Верувам дека секој од вас, барем еднаш, вртејќи по телевизиските канали ги забележал емисиите кои се занимаваат со гатање и со предвидување на иднината. Ова го кажувам бидејќи овие програми се толку чести што земаат голем дел од актуелната телевизиска програма. Формата и содржината на овие емисии речиси се исти во сите случаи: има една маса на која седи видовитиот "пророк", а пред него има шпил на тарот карти или некоја друга направа за гледање во иднината. ТВ-јасновидците најчесто се облечени во "мистериозна" и несекојдневна облека, која би требало да го зголеми нивниот гатачки авторитет. Но, сепак најважното во целиот овој телевизиско-пророчки концепт е начинот на кој луѓето се ограбувани. Имено, на дното од екранот се наоѓаат телефонските броеви на кои се јавуваат во емисијата, а уште подолу, со многу ситни букви, е напишана цената на повикот. Претпоставувам дека знаете: се работи за оние скапи телефонски броеви каде цената на разговорот е околу педесет денари за минута.

Процедурата секаде е иста. Се јавуваат на дадениот повеќецифрен телефонски број. Јасновидецот на другиот крај ви ја "претскажува" иднината или ви ги толкува сонштата и се обидува што подолго да ве задржи на линија. Неколку минути подоцна и по неколку стотини денари помалку веќе ја забележувате измамата. Но, тогаш веќе е доцна. Од ова заработуваат сите: и гатачите, и телевизистите, и телефонските оператори. Во овој случај оштетени и измамени единствено се граѓаните.

Трендот на телевизиското гатање почна пред неколку години. Тогаш, срамежливо, на некои локални телевизии почнаа да се појавуваат првите ТВ-пророци. За само неколку години овој феномен толку многу се рашири што денес овие емисии се емитуваат и на националните телевизии. "Видовитите" претскажувачи на иднината станаа еден вид естрадни ѕвезди. Нивната популарност е толкава што секојдневно се среќаваат нивни интервјуа и фотографии во весниците.

Сабина, која на сличен начин ја предвидува иднината. Со нетрпение ги очекувам нејзините предвидувања за наредните избори во Македонија.

Овие комични ликови станаа дел од нашето сиво секојдневие. Најтрагично во целата оваа приказна е тоа што сè уште има луѓе кои им се јавуваат на овие измамници и веруваат во нивните зборови. Кога не би било трагично би било многу комично и истите би ги третираше како ликови од некоја гротеска. Но, тоа што тие го прават во-

ТВ-П

општо не е смешно, бидејќи безобсирно заработуваат од туѓата мака.

Многу често во весниците забележувам огласи и реклами кои продаваат

Поради безизлезноста и очајот во кој живеат, луѓето многу лесно се заплеткуваат во мрежата на измамниците, кои безобсирно заработуваат од нивната мака.

Овој феномен не е ексклузивен само за нашата држава, туку се среќава и секаде во околината. Во соседна Србија ТВ-пророкувањето, исто така, е широко распространето. На некои телевизии истото веќе одзема најголем процент од програмата. Методот на извлеку-

т.н. чудотворен накит. Имено, за огромни суми се нудат разни амајлии кои наводно имаат исцелителна и чудотворна моќ. Врв на оваа измама беше едно синџирче кое, ни повеќе ни помалку, исполнува три желби на оној кој ќе го купи. Секако во рекламата нема

Во држава во која невработеноста е повеќе од 30 проценти малку е потребно да се разгори некаква мала, па макар и лажна надеж.

вање пари од граѓаните е ист како и овдешниот. Токму овие неколку месеци на српските телевизии се "прослави" извесниот пророк Милан. Тој, како наводен јасновидец, ја предвидува иднината со помош на тарот карти и користејќи "специјална енергија". Но, откако ќе ја погледнете неговата емисија ќе заклучите дека тој воопшто не се обидува да ја прикрие измамата. Спротивно од тоа, тој директно ги исмева оние кои му се јавуваат. Неговиот телевизиски настап всушност е пародија на целиот концепт на ТВ-пророкувањето. Кај нас, пак, ја имаме јасновитката

да го пронајдете името на фирмата ниту, пак, потеклото на накитот. Купувањето се врши преку телефонски нарачки, без никаква адреса на оној кој ви го продава. Специфично за сите овие огласи е тоа што траат многу кратко, односно сè додека не се разгласи за измамата. Потоа продавачите на чудотворните амајлии исчезнуваат, а по нив единствено останува лагата.

Уште еден сегмент во оваа општа измама се и т.н. надрилекари или во народот попознати како исцелители. И тие, исто така, отворено се рекламираат по весниците и јавно ги нудат своите

За само неколку години овој феномен толку многу се рашири што денес овие емисии се емитуваат на националните телевизии, а "јасновидците" станаа вистински естрадни ѕвезди.

"услуги". Наводно тие го имаат лекот за сите човечки болести и маки. Толку многу се популарни меѓу луѓето што за да се дојде на ред кај нив треба со

пирано и неефикасно. Поради овој безизлез и очај луѓето мораат да бараат други "алтернативи". И токму маката ги води во мрежата на измамниците.

РОРОЦИ

седмици однапред да се закаже. Ова последново и не треба многу да не чуди, бидејќи живееме во земја во која јавното здравство е премногу корум-

Надлежните ретко кога преземаат нешто против ова ограбување на граѓаните.

Во контекст на сè ова е и еден настан

кој се случи пред неколку месеци. Имено, тогаш во Македонија пристигна најпознатиот "исцелител" од Хрватска. Неговото доаѓање беше проследено со невидена медиумска помпа и многу реклами, небаре настапува некоја музичка ѕвезда. По тој повод се собраа стотици граѓани за да учествуваат во неговата јавна сеанса на која тој лекува, замислете, со силата на својот поглед. Пристигнуваа преполни автобуси од сите краеве на државата. И секако, средбата со овој исцелител скапо се наплатуваше. Се продаваа и разни чудотворни амајлии. Можеме само да нагудуваме колку пари беа заработени од оваа измама, која никој од надлежните воопшто не се ни обиде да ја спречи. Измамниците си ја собраа заработувачката и си заминаа.

По сè ова се поставува прашањето: зошто нашиот народ е толку подложен на вакви евтини измами и трикови? Вакви работи има насекаде, но се чини дека се најраспространети токму во земјите како Македонија. Веројатно одговорот лежи во последиците од долгогодишната и болна транзиција на која не ѝ се гледа крајот. Луѓето масовно осиромашуваат и се сè поочајни. Така, оваа група на луѓе станува подложна на секакви измами. Во држава во која невработеноста е повеќе од 30 проценти малку е потребно да се разгори некаква мала, па макар и лажна надеж. Немајќи друг избор луѓето се подготвени да поверуваат во сè што ќе им се понуди. Притоа обилно се користи и телевизијата, како моќен и влијателен медиум, преку кој една мала група измамници и дилетанти успеваат од луѓето да го соберат и последниот денар.

Гатањето и исцелувањето не се нови работи за ова поднебје. Тие отсекогаш биле дел од нашето секојдневие и фолклор. Порано тоа се сведувааше на гледање во филцан кафе и на баење од урла. Но, последниве години тоа толку многу се прошири и се претвори во вистински бизнис преку кој се заработуваат огромни суми. Жените кои гледаа на кафе денес се претворија во ТВ-пророци и јасновидци, а бајачките во исцелители. Најмногу од сè ме зачудува пасивноста на надлежните институции кон оваа појава. Измамниците оперираат јавно без никакви проблеми и ограничувања. Нивното дејствување никој не го санкционира. Покрај државните органи, во сузбивањето на ваквите појави активно учество треба да земат и верските заедници кои, ми се чини, повеќе се занимаваат со други несуштински работи. Во случајов нивните реакции многу недостакуваат.

